

Innspill fra Romssa sámi váhnenfierpmádat/Samisk foreldrenettverk i Tromsø til Kommunal- og distriktsdepartementet angående: Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Vi som er samiske foreldre i Tromsø ser at mangelen på samiskspråklig kompetanse i barnehage- og utdanningssektoren utgjør en større og større trussel for framtida for de samiske språkene. I Tromsø har spesielt de samiske barnehagene stått i en kontinuerlig flerårig bemanningskrise hvor mangelen på samiskspråklige ansatte med relevant pedagogisk utdanning har vært konstant prekær. Med stadig sterkere sentralisering vokser også flere og flere samiske barn opp i byer og lokale sentra hvor det samiske språket står i en betraktelig svakere minoritetssituasjon enn det gjør i de mer tradisjonelle samiske bygdesamfunnene. Det gjør språket skjørere og svekker betraktelig samiske barns mulighet til å bli funksjonelt samiskspråklige. Nøkkelen for å bevare de samiske språkene med en mer sentralisert samisk befolkning er å skape sterke samiskspråklige barnehage- og skoletilbud også i byene. I Tromsø ser vi imidlertid at disse tilbudene har stått på gyngende grunn i år etter år og heller har blitt svekket enn styrket i senere tid. Det å ta relevant pedagogisk utdanning og å stå i jobb i barnehager og skoler må bli mer attraktivt i framtida for å rekruttere den bemanninga samiske barn trenger for å bevare språket. Det er tiltak som må gjøres med overbevisning og de må gjøres raskt for at vi ikke skal miste en stor del av en generasjon av samiskspråklige barn.

I tillegg til den generelle bekymringa for mangel på pedagoger som kan bidra til å skape gode, samiskspråklige læringsmiljøer for samiske barn, er bekymringa for samiske barn med særskilte behov enda større. Mangelen på samiskspråklig spesialpedagogisk kompetanse er enda større enn den generelle mangelen på samiskspråklige pedagoger, og den gjør at barn med særskilte behov ofte faller utenfor de samiskspråklige tilbudene fordi det ikke finnes kompetanse på deres eget språk til å ta vare på deres behov. I praksis skaper dette en situasjon hvor vi får et moderne samisk språksamfunn hvor det ikke lenger er plass til de mest utsatte og de med særskilte behov, disse samiske barna skyves ofte ut av samiskspråklige læringsmiljøer og over i norskspråklige. De havner i andre miljøer enn brødre og søstre og familien ellers fordi samfunnet ikke har ressurser til å ivareta deres behov på lik linje med andre samiske barn. Dette er en uverdigg situasjon for både barna dette gjelder og for familiene deres, og det er en situasjon som må tas tak i umiddelbart for at også det samiske språksamfunnet skal klare å være så inkluderende som det bør og vil, og ikke måtte stå og bivåne at de mest utsatte barna i samfunnet vårt skyves ut. Mangelen på samiskspråklig spesiapedagogisk kompetanse er desperat og det må settes i verk omgående tiltak for å styrke dette feltet.

Undervisning i samisk for elever som velger sámegeiella/samisk i videregående skole, skal være planlagt og tilrettelagt, og timeplanen skal være klar til skolestart på høsten. Regjeringen anmodes å kommunisere til skoleeierne, fylkeskommunen, og videre til rektorene på de respektive videregående skolene, at de plikter å tilrettelegge samiskundervisningen slik at den er klar ved skolestart, i alle fall som for alle andre fag. Helst bør skoleeierne skape god stemning og unngå at elevene møter hindringer for sin motivasjon. Eksempelvis at de er en byrde og at det er et ork å organisere samiskundervisningen de skal ha. Slik vi dessverre har opplevd episoder av, særlig når det gjelder førstespråkelever i samisk. Elever ved flere videregående

skoler har over mange år opplevd at de ikke har noe samisktilbud klart når de starter skoleåret på høsten. Dette til tross for at de har meldt fra om at de skal ha undervisning i samisk når de søker på skoleplass. Den viktigste ressursen vi har, er at våre unge er motivert til å videreføre den samiskspråklige kompetansen. Blant disse unge menneskene finner vi for eksempel de samiskspråklige pedagogiske rekruttene vi trenger for framtiden.